DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XXVII. FEBRVARII.

M. IACOBO RENAVT, Doctore Medico, Præſide.

An Variolis, à fuſo largiter ſanguine, ægrè, minúſve erumpentibus, Balneum?

QVAS illiterati vocant variolas, morbus eſt inviſus, Hippocrati cognitus, veriùs omnigenorum morborum complexio, vel ſi vis papulis ſe prodens dira, communis, & contagioſa lues, peſtis nonnunquam pediſequa, ſæpius prænuncia, peſtis ipſamet altera. Id monſtri in varias vertit ſe facies, luſurum, illuſurumque variis modis. Interdum principio minax, & veluti cuncta latè vaſtaturum, ad ſerenitatem mutatur ſubitò. Interdum præter indolem mirè benignum, ſtatim atque caput extulit, condit. At plerumque effuſis furoris habenis, quoſcunque inſilit, indignè rapit, aut iis æternas ſuæ rabiei notas inurit. Vt primùm intimis ſubdita viſceribus flamma comprehendit exagitatque vitioſos ſuccos, ſimul oſcitantem, nunc & brachia pandentem corripit capitis, gutturis, dorſi, lumborum dolor; infeſtant febris, raucedo, invitæ lachrymæ, animi defectio, nauſea, vomitio; pungitur jactaturque corpus univerſum. Non hunc ſuæ figit nequitiæ modum crudeſcens morbus: cùm enim luridus ſanguis, feroxque bilis inquietis inæſtuant, tument, exultantque præcordiis, nec jam ſe capiunt: ſeu vomant flammarum globos, ſeu vapor flammeus volet ad arcem corporis, de ſua ſede dejecta mens errat, caput occupat veternus, diffunditur imis ſenſibus oblivio, contrahuntur artus, nunc pavore ſomnus aufertur, nunc toto proflatur pectore, reſonant aures, proſpectum eripiunt conglutinatæ pupulæ, priùs decori & faciles oculi, niſi cœcantur, inerti ſtupore urgentur, aut ardent, igne & ſanguine ſuffecti, ardent & genæ, patulæ nares collectum volvunt ſpiritum, ſæpe & cruorem nigrum, os informe, & prætumida labra horrorem incutiunt, intercluſæ fauces, quam negant cibis viam, vix laxant eliſæ voci, ſputoque acerrimo. Non tot pluunt glandes è concuſſis ilicibus, quot partes omnes extimæ puſtulis obſidentur flagrantibus, albis, virentibus, purpureis, nigris, exterentibus, ſanie taboque fluentibus; tum velut admorſo, ſignatas in cute aſpera cicatrices, foveas, coloremque ferrugineum relicturis. Nec melior conditio interiorum partium, quibus inſedit pernicies udi & furialis veneni. Hinc ille lumbis, hic coxâ debilis, pes iſti altero brevior, hinc fœtens anima, tabes, fœda, cruenta alvi proluvies, immundus ſudor, quique membris undique creſcit Avernalis odor. Hoc flagello tanguntur pauperum, Regumque pueri, invicti juvenes, belli fulmina: tanguntur & ſideribus pulcriores virgines, quibus dilapsâ in cineres facie, ſicque miſerè deformatis, ut non cognoſcas eaſdem eſſe, levis una mors ſit, vita, ſuperſtitibus, gravis.

TANTÆ calamitatis nefariè in homines graſſantis cauſa multorum torſit ac diſtraxit ingenia. Nonnulli ut putarentur ſapere cœlum, quod fecere nocens, vituperavére. Culpam alij tranſtulêre in impuriſſimas ſanguinis menſtrui reliquias: alij in contaminatum ſemen. Accuſarunt aliqui neglectum numen: Plures fœdum atque infelicem victum; & his adverſati, lautiores epulas vitamque luxu ductam: cæteri ſolam ſupervacaneorum humorum copiam, quam præter jure in crimen vocaveris pulticulam, lac alienum, nimiâ ſeri copiâ perfuſum: Iuſtiùs adhuc aërem cœcâ putredine peſſimè inquinatum: Is nempe ſeu plumbeus auſter, ſeu iniquior ſpirarit aura; & cùm annus eſt formoſiſſimus, & ubi æſtatis, autumnive æſtu incanduit: imò & cùm triſtis hyems ſcelerato frigore anguſtos corporis aditus malignè clauſit, labem invehit obſcœni morbi, qui ut deſæviat in omnis ætatis ac ſexus homines, juveneſque cum ſenibus, parentes cum liberis metat: Potiùs tamen lactentes, nuperque depulſos ab ubere puſiones atque virgunculas: crudeliùs adultos, florentes, vividos: crudeliſſimè annoſos invadit. Sed & quò quiſque eſt propior, ægroque ſervit fideliùs; hoc citiùs venit in partem cladis, etiam in medentes, ni caveant, erupturæ. An ſanguinis communione devinctos, quàm cæteros atrociùs affligit? Dignum Poëtâ commentum. At ſi papulis conſpurcatum, ſi utrumque, aut alterutrum ejus parentem peſtiferum luis venereæ virus afflaverit, quæcunque adſint ad ſalutem ſigna, vel ipſum vanâ ſpe lactabunt Medicum.

CVM valens ſuique compos Natura ſecretum ab integro ſordidiſſimum ſanguinem ſtrenuè ejecit in cutem papulis coopertam, dum abit febris, ſalva res erit, etiamſi nullum ars illi ſibi medicanti ferat auxilium. At ubi illam habet languor & æſtus, nec ſunt expeditæ ſemitæ, per quas indomitam atque obluctantem trudat illuviem, ne onere degravata penitus corruat, ſublevanda: non auro, non lapidum, gemmarúmque fragmentis, ex hiſve concinnatis confectionibus, ex quibus plus eſt mali, nihil commodi; non venenato narcoticorum uſu, non perperam vocatis hidroticis, febrem, ni adſit, adducturis, non futilibus remediis, quibus ſemihomines, qui famam venantur, obtuſas animas ludificant: ſed ſanguine, non ſemel, & quidem ſine mora, dum conſtabunt vires, fundendo, quò febri, bilique furenti compedes injiciantur; oppreſſuſque nativus calor perfletur. Impingendæ & dulciculæ potiones, ubera teneris infantulorum labris immulgenda. Iuſcula mali [illegible] nunc medici, nunc arancij ſucco ſaporata grandioribus objicienda. Injicienda, etiam fuſiore alvo enemata, quæ ardorem viſcerum modificent, leniendoque blandè ſubſtringant. His omnibus ſi nihil proficitur, hæretque in alto corporis papularum parens ſanies, ne propterea abeat, aut ceſſes. Fas & jura ſinunt, ut quâ te ducit ratio, greſſum intrepidus dirigas, animúmque intendas in balneum, magnarum ſæpe remedium ægritudinum.

BALNEAS vel Natura, vel Ars temperat, ſed ambarum longè diſſimilis ratio. Naturales calidæ, ſiccæ, flagrantibus extis infenſiſſimæ, quas ſuccenſi in ſinu terræ ſulphuris, bituminis, vitrioli, calcis vires hauſerunt, noſtris addunt corporibus. Contra arte ex aqua dulci & tepida paratarum ſumma utilitas eſt. Noſtræ nimirum naturæ blanda & amica vis aquæ, dum intrò ſe dat, nihil non emollit, levat artus labore feſſos, ſitim ſqualoremque abolet, jacentem appetentiam excitat, laxat, recludit conferta & invia cutis ſpiramenta, quibus patentibus humorum fuligines liberè elabuntur: quin ubi corporis penetralia penitus ſubiit, torridos, concretos, contumaceſque ſuccos quibus ſe immiſcet, lenit, diluit, & ad exitum parat: ut cujuſvis ætatis ac ſexus hominibus, ſanis, cauſariis, tabi proximis, febri vexatis, defunctis, necdum ex morbi longinquitate recreatis apprimè conferat, munda, lætaque reddat omnia. Hem quoties frequenti lavatione prope funeratum, nihil præter nervos & luridam pellem gerentium membris gratâ vice rediit habilis vigor, venis ſanguis, relapſus in genas decens color, vivaxque gratia, & notus in vultus honor? Dolendum nunc eſſe deſertius tam ſalutare præſidium, ſapientiſſimis olim Romanorum dominis familiare & jucundum vitæ, cibique quotidiani condimentum. An & eam ob rem veteres papulis morbilliſque minùs tentati? Certè qui dextro tempore lavat, cavet ne ſit unde illæ fiant; & ubi eſt, citò tutòque in cutem evocat.

NE Natura vel à ſectâ ſæpius venâ ſegnior, ſibi permoleſtam ſanguinis colluviem in altis viſcerum venarumque receſſibus morantem propriâ vi excutere poſſit in cutem: ne hæc jam minimis papulis quaſi punctis impreſſa, illam accipiat univerſam, obſtat lutulenti humoris indocilis coctionem pati maligna vis, atque à cruditate orta pigrities; obſtat & peregrino calori comes ſiccitas, quæ corporis inanitates comprimit, ductus coanguſtat, hianteſque venas aſtringit. Vis iſtos nodos, iſtas ſalutis moras rumpere? Vis & febrem deducere? fac æger (dum ſint integra viſcera) ſemel, bis, tèrve detur aquæ tepenti, calorem igneum illico remiſſuræ, humoremque ſuffecturæ plurimum, quæ ut deſcendentem biberint partes omnes, Natura in ſuas ſe colligens vires, non ampliùs recalcitrantem, ſed evictam, tractabilem, facilem, ultróque quâ ſe monſtrat iter, ſequentem colluvionem per laxiores irrigui corporis vias, & per aperta cutis foramina, quaſi per omnes corporis portas effundet. At in metu es ne in partem aliquam principem cœco impetu deſiliat balneo ſoluta impuritas: illum tibi adimet ratio. Quid? perutiles alienoſque ſuccos ſi peræquè minuit temperatque venæ ſectio, demulcet atque perfrigerat aqua; vaſis multi ſanguinis profuſione pulcrè depletis, quid illos concitabit, aut quò tandem evagabuntur? Viden ut quibus renem lacerat calculus, immanes cruciatus ciet colum, aut præcluſa ardore veſica, rapto quadam temeritate balneo, repente carnifex dolor fugit è corpore nec perpurgato, nec nitente? Vis ipſo pruritus, ſcabies, pſora, ferè purgantibus furianda, delentur? Sed quem latet diu olim barbarorum infantes, vel adhuc à matre rubentes, ad flumina, quò obdurarentur, impunè delatos. Planè λουτρὸν ἄλκαρ πόνων παντοίων optimum eſt inventum, etiam ad eliciendas cunctantes papulas, cùm à veteribus ſapienter imperatum, tùm noſtra ætate, ubi res ipſa fert, feliciter uſurpandum.

Ergo Variolis, à fuſo largiter ſanguine, ægrè, minúſve erumpentibus, Balneum.

Proponebat Lutetiæ IOANNES ROBERT, Pariſinus, A. R. S. H. M. DC. LXX.

